

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gruodžio 12 d.*

„Fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis — Direktyva 95/46/EB — Naudojimosi teise susipažinti su informacija sąlygos — Pernelyg didelės išlaidos“

Byloje C-486/12

dėl *Gerechtshof te's-Hertogenbosch* (Nyderlandai) 2012 m. spalio 26 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. spalio 31 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

X

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. G. Fernlund (pranešėjas), teisėjai C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos B. Koopman ir C. Wissels,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, K. Szíjjártó ir K. Molnár,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Szpunar,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir C. Vieira Guerra,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos J. Beeko, padedamos baristerio J. Holmes,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B. Martenczuk ir P. van Nuffel,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 15 t., p. 355) 12 straipsnio išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjat X ir *Heffingsambtenaar van de gemeente Z* (savivaldybės Z rinkliavų skyriaus pareigūnas) ginčą dėl rinkliavos už patvirtinto sertifikato, kuriame yra asmens duomenų, išdavimą.

Teisinis pagrindas

Sajungos teisė

- 3 Direktyvos 95/46 12 straipsnyje „Teisė gauti informaciją“ nustatyta:

„Valstybės narės garantuoja kiekvienam duomenų subjektui teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas:

- a) be apribojimų, priimtinais laiko tarpais, per daug nedelsdamas ir be pernelyg didelių išlaidų, pateiktų:
 - patvirtinimą, ar su juo susiję duomenys yra tvarkomi, ir informaciją bent jau apie tvarkymo tikslus, duomenų kategorijas, gavėjus, kuriems atskleidžiami duomenys, arba jų kategorijas,
 - pranešimą suprantamu pavidalu apie tvarkomus duomenis ir bet kurią prieinamą informaciją apie jų šaltinius,
 - žinias apie loginius metodus, naudojamus automatiškai tvarkant duomenis apie duomenų subjektą, bent 15 straipsnio 1 dalyje nurodytų automatinių sprendimų atveju;
- b) tinkamai ištaisyti, ištrinti arba blokuoti duomenis, kurie tvarkomi nesilaikant šios direktyvos nuostatų, o ypač, kai tie duomenys yra neišsamūs ar netikslūs;
- c) praneštų trečiosioms šalims, kurioms duomenys buvo atskleisti, kad pagal b punktą duomenys buvo ištaisyti, ištrinti ar blokuoti, nebent tai padaryti būtų neįmanoma arba pernelyg sunku.“

Nyderlandų teisė

- 4 Įstatymo dėl savivaldybių administracijų turimų asmens duomenų (*Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens, Stb.* 1994, Nr. 494, toliau – *Wet GBA*) 79 straipsnyje nustatyta:

„1. *College van burgemeester en wethouders* (Miesto mero ir tarybos narių kolegija, toliau – *College*) kiekvienam asmeniui jo prašymu per keturias savaites raštu nemokamai praneša, ar su juo susiję duomenys yra tvarkomi administracijos duomenų bazėje. Jei tokie duomenys yra tvarkomi, pareiškėjas gauna iš savivaldybės duomenų bazės 78 straipsnio 3 dalyje minėtą raštišką pranešimą. <...>

2. *College* kiekvienam asmeniui jo prašymu per keturias savaites nemokamai suteikia galimybę susipažinti su duomenų bazėje esančiais savo asmens duomenimis. <...>

3. *College* kiekvienam asmeniui jo prašymu per keturias savaites suprantama forma išduoda pagal pageidavimą patvirtintą išrašą su jo asmens duomenimis, kurie tvarkomi duomenų bazėje, ir bet kurią prieinamą informaciją apie kitus nei pats pareiškėjas duomenų šaltinius. <...>“

5 Savivaldybių įstatymo (*Gemeentewet*) 229 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Rinkliavas galima rinkti už:

<...>

b) savivaldybės administracijos arba jos vardu teikiamas paslaugas;

<...>“

6 Savivaldybių įstatymo 229b straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Nutarimuose, pagal kuriuos imamos 229 straipsnio 1 dalies a ir b punktus nurodytos rinkliavos, rinkliavų dydžiai turi būti apskaičiuojami taip, kad numatomos pajamos iš rinkliavų neviršytų numatomų išlaidų, susijusių su šiomis rinkliavomis. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

7 Per procedūrą, nukreiptą prieš nutarimą skirti baudą už kelių eismo taisyklių pažeidimą X siekė įrodyti, kad nėra gavęs pranešimų dėl baudos išieškojimo, nes šie buvo išsiųsti klaidingu adresu. Šiuo tikslu X paprašė savo gyvenamosios vietos savivaldybės pateikti 2008 ir 2009 metų jo asmens duomenis, pirmiausia jo adresus. Atsakydama į tai, savivaldybė pagal *Wet GBA* 79 straipsnio 3 dalį išdavė patvirtintą atitinkamų asmens duomenų išrašą ir pareikalavo už tai sumokėti 12,80 EUR rinkliavą.

8 Šį reikalavimą sumokėti rinkliavą X apskundė teismui, šis skundą atmetė. Apeliaciniame skunde, pateiktame teismui, kuris vėliau kreipėsi su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, X teigė, kad neprašė išduoti patvirtinto išrašo, o norėjo tik gauti savo asmens duomenis, kaip teisiniu pagrindu remdamasis Įstatymu dėl galimybės susipažinti su valdžios institucijos turima informacija (*Wet van Openbaarheid Bestuur*). Atsižvelgdamas į šį teisinį pagrindą X mano, kad iš jo nebuvo galima reikalauti jokios rinkliavos.

9 Atitinkama savivaldybė tvirtina, kad tam tikri asmens duomenys gali būti teikiami tik išduodant patvirtintą išrašą pagal *Wet GBA* 79 straipsnio 3 dalį. Kadangi šio išrašo išdavimas susijęs su privačių interesų tenkinimu, tai yra paslauga, kaip ji suprantama pagal Savivaldybių įstatymo 229 straipsnio 1 dalies b punktą, ir už ją turi būti mokama rinkliava.

10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad, pirma, valdžios institucijos oficialiai pripažįsta ir naudoja tik patvirtintus asmens duomenų išrašus, ir, antra, duomenų pranešimas apie duomenis iš savivaldybių rinkmenų patenka į Direktyvos 95/46 taikymo sritį, neatsižvelgiant į prašymo leisti susipažinti su šiais duomenimis pagrindą pagal nacionalinę teisę.

11 Nacionalinio teismo teigimu, šios direktyvos 12 straipsnio a punkte kiekvienam suinteresuotajam asmeniui garantuojama teisė be apribojimų, priimtiniais laiko tarpais, per daug nedelsiant ir be pernelyg didelių išlaidų gauti pranešimą suprantamu pavidalu apie tvarkomus asmens duomenis, tvarkymo tikslus ir bet kurią prieinamą informaciją apie duomenų šaltinius. Šis teismas mano, kad galimi du šios nuostatos aiškinimo būdai:

— asmens duomenys turi būti pranešami per daug nedelsiant ar be pernelyg didelių išlaidų, arba

- asmens duomenys turi būti pranešami per daug nedelsiant ir be išlaidų.
- 12 Pirmuoju atveju rinkti rinkliavą leidžiama, jeigu jos suma nėra pernelyg didelė. Antruoju atveju tą daryti būtų draudžiama.
- 13 Dėl klausimo, ar rinkliava yra pernelyg didelė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad pagal Savivaldybių įstatymo 229b straipsnį tarifai nustatomi taip, kad pajamos neviršytų išlaidų. Tačiau tai esą neleidžia užtikrinti, kad iš rinkliavų gautos pajamos neviršys pranešimo apie asmens duomenis teikimo išlaidų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat norėtų žinoti, kada surinkta išlaidoms skirta suma gali būti laikoma pernelyg didele, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą.
- 14 Jei šios direktyvos 12 straipsnio a punktą reikėtų aiškinti taip, kad asmens duomenys pranešami nemokamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar būtina suteikti galimybę gauti mokamą išrašą pagal *Wet GBA 79* straipsnio 3 dalį, be kita ko, leidžiant vizualizuoti duomenis ekrane. Tačiau jis pažymi, kad tokia galimybė susipažinti su duomenimis nėra pranešimas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 12 straipsnio a punktą, ir kad pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnį saugoma tik teisė susipažinti su duomenimis. Pažindinimasis ekrane turi papildomą trūkumą – priešingai nei patvirtinto išrašo, valdžios institucijos negali jo pripažinti autentišku ir tikslu (2009 m. gegužės 7 d. Sprendimas *Rijkeboer*, C-553/07, Rink. p. I-3889), be to, jis nepritaikytas chronologinei registruotų duomenų apžvalgai.
- 15 Tokiomis aplinkybėmis *Gerechthof te's-Hertogenbosch* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar leidimas susipažinti (pagal *Wet GBA 79* straipsnio 2 dalį) atitinka Direktyvos [95/46/EB] 12 straipsnio a punkto antroje įtraukoje nurodytus pranešimui apie tvarkomus duomenis keliamus reikalavimus?
2. Ar pagal šios direktyvos 12 straipsnio a punktą draudžiama imti rinkliavą už pranešimą apie tvarkomus asmens duomenis, kai išduodamas savivaldybės administracijos turimų asmens duomenų išrašas?
3. Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų neigiamas: ar nagrinėjama rinkliava yra pernelyg didelė, kaip tai suprantama pagal [šios] direktyvos 12 straipsnio a punktą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl antrojo klausimo

- 16 Antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama reikalauti sumokėti išlaidas už viešosios valdžios institucijos pateiktą pranešimą apie asmens duomenis.
- 17 Visos valstybės narės, pateikusios Teisingumo Teismui rašytines pastabas, ir Europos Komisija pritaria nuomonei, kad pagal Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą valdžios institucijos turi teisę reikalauti atlyginti nepernelyg dideles išlaidas už šioje nuostatoje nurodytų asmens duomenų pranešimą.

- 18 Reikia pažymėti, kad Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punkto versijoje olandų kalba pavartota frazė „bovenmatige vertraging of kosten“. Ši formuluotė gali būti suprantama taip, kad žodis „bovenmatige“ („pernelyg didelės“) susijęs tik su laiko tarpu („vertraging“), todėl teisė gauti pranešimą apie šioje nuostatoje nurodytą informaciją turėtų būti įgyvendinama nemokamai.
- 19 Vis dėlto aiškinantis Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą negali būti remiamasi vien versija olandų kalba. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, kad Sąjungos teisės aktas būtų vienodai taikomas, taigi ir aiškinamas, neleidžiama remtis tik viena jo versijų ir reikalaujama, kad jis būtų aiškinamas remiantis tikrąja jo autoriaus valia ir siekiamu tikslu, atsižvelgiant visų pirma į versijas visomis kalbomis (žr., be kita ko, 1969 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Stauder*, 29/69, Rink. p. 419, 3 punktą; 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Jyske Finans*, C-280/04, Rink. p. I-10683, 31 punktą ir 2011 m. liepos 7 d. Sprendimo *IMC Securities*, C-445/09, Rink. p. I-5917, 25 punktą).
- 20 Tačiau Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punkto versijose kitomis nei olandų kalbomis nėra informacijos, leidžiančios manyti, kad valstybės narės privalo nemokamai pranešti apie šioje nuostatoje nurodytą informaciją. Atvirkščiai, iš šios nuostatos versijų, be kita ko, ispanų k. („sin retramos ni gastos excesivos“), danų k. („uden større ventetid eller større udgifter“), vokiečių k. („ohne unzumutbare Verzögerung oder übermäßiger Kosten“), prancūzų k. („sans délais ou frais excessifs“), italų k. („senza ritardi o spese eccessivi“), portugalų k. („sem demora ou custos excessivos“) ir suomių k. („aiheetonta viivytystä tai aiheettomia kustannuksia“), matyti, kad valstybės narės privalo pranešti apie minėtą informaciją be pernelyg didelių išlaidų.
- 21 Tiesa, kai kurios nagrinėjamos nuostatos kalbinės versijos, kaip antai anglų k. („without excessive delay or expense“) ir švedų k. („större tidsutdräkt eller kostnader“), kaip ir versija nyderlandų k., yra dviprasmiškos, nes būdvardis „pernelyg didelės“ nėra aiškiai susietas su žodžiu „išlaidos“. Tačiau nėra jokios šios nuostatos kalbinės versijos, kurioje nedviprasmiškai būtų nurodyta, kad pranešimas turi būti teikiamas nemokamai.
- 22 Taigi iš Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punkto formuluotės matyti, kad šia nuostata valstybės narės nei įpareigojamos, nei joms draudžiama reikalauti sumokėti išlaidas už pasinaudojimą teise susipažinti su asmens duomenimis, jei tokių išlaidų suma nėra pernelyg didelė.
- 23 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama reikalauti sumokėti išlaidas už viešosios valdžios institucijos pranešimą apie asmens duomenis.

Dėl trečiojo klausimo

- 24 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kokie yra kriterijai, leidžiantys užtikrinti, kad išlaidos už pasinaudojimą teise susipažinti su asmens duomenimis nėra pernelyg didelės, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą.
- 25 Šioje nuostatoje numatyta, kad valstybės narės suteikia bet kuriam asmeniui teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir informaciją apie šių duomenų gavėjus, jų kategorijas ir žinias apie loginius medotus, naudojamus automatiškai tvarkant duomenis apie duomenų subjektus. Atsižvelgiant į tai, kas buvo nurodyta analizuojant antrąjį klausimą, ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės privalo užtikrinti, jog šia teise susipažinti su informacija būtų galima pasinaudoti be apribojimų, per daug nedelsiant ir be pernelyg didelių išlaidų.
- 26 Todėl valstybės narės turi nustatyti, ar už Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punkte nurodytos informacijos pranešimą turi būti sumokėtos išlaidos, ir, jei taip, nustatyti tokią išlaidų sumą, kad ši nebūtų pernelyg didelė.

- 27 Tačiau reikia konstatuoti, kad šioje nuostatoje nenurodyti kriterijai, kuriais remiantis valstybės narės nustatytos mokėtinos išlaidos už pasinaudojimą teise susipažinti su informacija pagal tą pačią nuostatą galėtų būti laikomos pernelyg didelėmis. Norint tai padaryti, reikia Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą aiškinti atsižvelgiant į jo tikslą bendrų šios direktyvos tikslų kontekste.
- 28 Taigi valstybės narės, kurios nustato pareigą sumokėti išlaidas už pasinaudojimą Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punkte nurodyta teise susipažinti su informacija, turi nustatyti tokį minėtų išlaidų dydį, kuriuo būtų užtikrinta tinkama pusiausvyra tarp, viena vertus, duomenų subjekto intereso apsaugoti savo privatų gyvenimą pasinaudojant, be kita ko, teisėmis ištaisyti, ištrinti ir užblokuoti nesilaikant direktyvos nuostatų tvarkomus duomenis, prieštarauti bei pareikšti ieškinį teisme ir, kita vertus, naštos, kuri duomenų valdytojui tenka dėl pareigos pateikti šią informaciją (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Rijkeboer* 64 punktą).
- 29 Atsižvelgiant į privataus gyvenimo apsaugos svarbą, išsamiai paaiškintą Direktyvos 95/46 2 ir 10 konstatuojamosiose dalyse, pabrėžtą Teisingumo Teismo praktikoje (žr. minėto Sprendimo *Rijkeboer* 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), ir šios apsaugos įtraukimą į Europos Sąjungos pagrindinių teisų chartijos 8 straipsnį, reikia konstatuoti, kad išlaidos, kurių leidžiama reikalauti pagal šios direktyvos 12 straipsnio a punktą, negali būti tokio dydžio, kad tai būtų kliūtis pasinaudoti šia nuostata užtikrinta teise susipažinti.
- 30 Manytina, kad kai nacionalinės valdžios institucijos, įgyvendindamos Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktą, reikalauja padengti išlaidas už asmens pasinaudojimą teise susipažinti su atitinkamo asmens duomenimis, jų suma neturėtų viršyti tokių duomenų pranešimo kaštų. Tačiau tokia maksimali riba neatima iš valstybių narių galimybės nustatyti mažesnę sumą šiems išlaidoms padengti ir taip užtikrinti bet kuriam fiziniam asmeniui galimybę veiksmingai pasinaudoti teise susipažinti.
- 31 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, jog siekiant užtikrinti, kad išlaidos, kurias prašoma padengti už pasinaudojimą teise susipažinti su asmens duomenimis, nebūtų pernelyg didelės, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jų suma neturi viršyti tokių duomenų pranešimo išlaidų. Reikalingus patikrinimus, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos aplinkybes, turi atlikti nacionalinis teismas.

Dėl pirmojo klausimo

- 32 Pirmasis klausimas turi būti suprantamas taip, kad jis buvo pateiktas tik tuo atveju, jei Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktas būtų buvęs išaiškintas kaip draudžiantis reikalauti sumokėti išlaidas už valstybės valdžios institucijos pranešamus asmens duomenis. Atsižvelgiant į antrojo klausimo atsakymą, nereikia atsakyti į pirmąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo 12 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama reikalauti sumokėti išlaidų už valstybės valdžios institucijos atliekamą asmens duomenų pranešimą.**

2. **Direktyvos 95/46 12 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, jog siekiant užtikrinti, kad išlaidos, kurias prašoma padengti už pasinaudojimą teise susipažinti su asmens duomenimis, nebūtų pernelyg didelės, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jų suma neturi viršyti tokių duomenų pranešimo išlaidų. Reikalingus patikrinimus, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos aplinkybes, turi atlikti nacionalinis teismas.**

Parašai.